

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

3

DE MVNDI CREATIONE Ac FABRICA Liber.

Prolegomenon Fabricæ mundi

Caput primum.

Intentio totius Cosmographiae.

AXIOMA est omni menti opificium huius mundanæ machinæ aliquomodo inspici-
enti, Deum ipsius autorē immensæ potentia, sapientia & bonitatis esse, Ac de potentia
quidem dubitare est impossibile, ei qui ex nihilo conditum, non æternam eius materi-
am condiderit. De sapientia vero & bonitate si cui nondum plene appareret, necdum
considerato ornatu & laudatissima, exquisitissima, sapientissimaq; dispositione fabri-
ca, is nobiscum eam perscrutetur, donec ipsamet operis vnde quaque (quatenus ex ipso Dei verbo, &
manifesta rerum experientia licet) perspecti contemplatio persuadeat. Id enim molimur, dum Cos-
mographiam tradimus, vt ex mirabili omnium rerum in vnum Dei finem concordia, & ex imper-
scrutabili in cōpositione prouidentia, infinita Dei sapientia, & inexhausta eius bonitas cōspiciantur,
quo ad venerandam eius maiestatem, colendam, amplexandamq; eius diuitem bonitatem, perpe-
tuo ferainur. Affulgeat lux eius intellectui nostro, & mentem ad veram hanc sapientiam dirigat.
Itaque immensa illa Dei bonitas suam intra se gloriā, præ nimia exuberantis foecunditatis parturiti-
one, continere non potens, hominem voluit creare, cui suam gloriam communicaret, quem cum
sua sapientia corpore amiciendum, qualem videmus & prima eius creatio exhibet, conciperet, mun-
dum hunc quem contemplandum suscepimus, & partes eius ad hominis sic constituti vsum necessa-
rias, in eum quem videbimus ordinem, naturam & proportionem, iuxta ideam eius ab æterno con-
ceptam, per omnipotentiam suam condidit atque digesit. Primus igitur finis operum Dei, primaq;
intentio est, communicare gloriam suam, proxima hominis creatio, tertia reliqui mundi disposi-
tio, postremus hic intentionis scopus initium fuit operis, à cuius primo exordio mundi descriptio-
nem auspicari oportet eum, qui vtiliter ipsam ad philosophiam extendere volet.

Solent curiosi homines interrogare, quid fecerit Deus antequam mundum conderet, quomodo &
vbi tum erat, cum nullus esset locus ac tempus, cur non multis seculis prius orbem condiderit, cur
hominem non ita perfecerit vt labi nequiret. Huiusmodi temerarijs parumq; argutis quæstionibus
facile respondebit, qui æternæ Triadis cognitionem (quanta ex sacris literis & opificio ipsius acquiri
potest) habuerit, ac temporis & loci veras definitiones collegerit. Veruntamen non est digna talium
hominum insulsa & irreligiosa protervia, cui respondeatur; religio enim est de occultis Dei iudicijs &
consilijs, quæ ad additam eius & inscrutabilem sapientiam & maiestatem pertinent inuestigare lati,
quam nobis verbo suo dignatus est reuelare, & de ijs quæ extra & ante mundū, quæque supra hominū
sunt captū disputare, summa temeritas est & stultitia. Cum enim opiniones tantū, non scientias gig-
nant, non possunt sapientiā adferre, sed citius exoticas doctrinas, quæ veritatē rerū labefactant, indu-
cere. Quamobrē satis sit nobis, à rebus aut sensu, aut certa historia notis, rerū verarum scientiā petere,
nō opinabiliū, quorū non est scientia, sic enim nō aberrabimus, si modo iusto ordine progrediamur.

Prolegomenon Fabricæ mundi Caput secundum.

De Deo omnium principio & effectore secundum Platonicos.

PVLCHERRIME PLATONICI ex communione specierum, quæ in rebus perspicitur, & ordine earū ad
Vnum ipsum primum omnium principium ascenderut, hoc est (vt Pauli filum sequamur) exor-
dinatissima rerum omnium dispositione & harmonia prouidentiam aliquam circa res ipsas existere
vtcunq; perspicientes, dum eas alicuius opera esse intelligerent, ac proinde ad creationē earundem
meditandam atque afferendam pertraherentur, eò peruererunt. Verū cum ab Vno illo ad opera ipsa
descendere vellent, in modo & ordine creationis hallucinati sunt. Primum quod ponant, intellectū
siue mentem mundi fabricatorem, extra ipsum Vnum, & plane ab hoc distinctum atq; aliud. Deinde
quod materiā cum ipsam simpliciter ab omni forma separant, intelligat nullius Ideę progeniē esse.